

Tiedotusyksikkö

Euroopan unionin tuomioistuin
LEHDISTÖTIEDOTE nro 8/18
Luxemburgissa 25.1.2018

Tuomio asiassa C-473/16
F v. Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal

Turvapaikanhakijaa ei voida velvoittaa psykologisiin testeihin seksuaalisen suuntautumisensa määrittämiseksi

Psykologisten testien suorittamista on pidettävä suhteettomana puuttumisena hakijan yksityiselämään

Nigerian kansalainen haki huhtikuussa 2015 Unkarin viranomaisilta turvapaikkaa vedoten siihen, että hän pelkäsi joutuvansa vainotuksi kotimaassaan homoseksuaalisuutensa vuoksi. Vaikka kyseiset viranomaiset katsoivat, ettei hakijan lausumissa ollut ristiriitaisuuksia, ne hylkäsivät hänen hakemuksensa sillä perusteella, että psykologin asiantuntijalausunnolla, johon turvautumisesta ne olivat määränneet hakijan persoonallisuuden kartoittamiseksi, ei voitu todentaa tämän väittämää seksuaalista suuntautumista.

Turvapaikanhakija haki muutosta mainittuun päätökseen Unkarin tuomioistuimilta esittäen, että mainitussa asiantuntijalausunnossa kyseessä olevilla psykologisilla testeillä loukattiin vakavasti hänen perusoikeuksiaan, eikä niiden avulla voitu arvioida hänen seksuaalisen suuntautumisensa todennäköisyyttä.

Asiaa käsittelevä Szegedi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (Szegedin hallinto- ja työtuomioistuin, Unkari) kysyy unionin tuomioistuimelta, voivatko Unkarin viranomaiset perustaa arvionsa turvapaikanhakijan lausumista, jotka koskevat hänen seksuaalista suuntautumistaan psykologin asiantuntijalausuntoon. Siltä varalta, että unionin tuomioistuin vastaisi tähän kysymykseen kieltävästi, kansallinen tuomioistuin kysyy lisäksi, onko olemassa sellaisia asiantuntijamenetelmiä, joita kansalliset viranomaiset voivat käyttää tutkiakseen turvapaikkahakemuksen yhteydessä esitettyjen väitteiden uskottavuutta silloin, kun hakemus perustuu vaaraan joutua vainotuksi seksuaalisen suuntautumisen vuoksi.

Tänään annetussa unionin tuomioistuimen tuomiossa todetaan ensiksi, että pakolaisaseman myöntämisedellytyksiä koskeva direktiivi¹ antaa kansallisille viranomaisille mahdollisuuden määrätä asiantuntijalausuntoon turvautumisesta turvapaikkahakemusta tutkittaessa, jotta ne voisivat paremmin arvioida hakijan todellisen tarpeen kansainväliseen suojeluun. **Asiantuntijalausuntoon turvauduttaessa on kuitenkin sovellettava menettelytapoja, jotka ovat Euroopan unionin perusoikeuskirjassa taattujen perusoikeuksien mukaisia, erityisesti ihmisarvoa ja oikeutta yksityis- ja perhe-elämän suojaan kunnioittaen.**

Pois ei tässä yhteydessä voida sulkea sitä, että kun arvioidaan turvapaikanhakijan esittämiä lausumia seksuaalisesta suuntautumisestaan, tietyt asiantuntijoihin turvautumisen muodot voivat osoittautua hyödyllisiksi hakemuksessa esitettyjen tosiseikkojen ja olosuhteiden arvioinnille, ja ne voidaan toteuttaa hakijan perusoikeuksia loukkaamatta. Unionin tuomioistuin korostaa tämän osalta kuitenkin sitä, että arvioitaessa hakijan seksuaalisesta suuntautumisestaan esittämiä lausumia, viranomaiset ja kansalliset tuomioistuimet **eivät voi perustaa ratkaisuaan ainoastaan asiantuntijalausunnon johtopäätöksiin, eivätkä tällaiset johtopäätökset voi sitoa niitä.**

¹ Vaatimuksista kolmansien maiden kansalaisten ja kansalaisuudettomien henkilöiden määrittämiseksi kansainvälistä suojelua saaviksi henkilöiksi, pakolaisten ja henkilöiden, jotka voivat saada toissijaista suojelua, yhdenmukaiselle asemalle sekä myönnetyn suojelun sisällölle 13.12.2011 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2011/95/EU (EUVL 2011, L 337, s. 9).

Tämän jälkeen unionin tuomioistuin toteaa, että silloin kun hakemuksen arvioinnista vastaavat kansalliset viranomaiset ovat määränneet sellaisen asiantuntijalausannon laatimisesta, jonka tarkoituksena on turvapaikanhakijan seksuaalisen suuntautumisen todenperäisyyden arviointi, tällaisiin testeihin kutsuttu henkilö on tilanteessa, jossa hänen tulevaisuutensa riippuu tiukasti siitä, millä tavoin kyseiset viranomaiset ratkaisevat hänen hakemuksensa. Lisäksi se, ettei hakija ehkä suostu kyseessä oleviin testeihin, voi muodostaa merkittävän seikan, johon kansalliset viranomaiset perustavat ratkaisunsa siitä, onko henkilö esittänyt hakemukselleen riittävän näytön.

Näin ollen vaikka tällaisten testien suorittaminen edellyttää muodollisesti asianomaisen henkilön suostumusta, tällaista suostumusta ei välttämättä ole annettu vapaasti, vaan niiden olosuhteiden pakottamana, joissa turvapaikanhakija on. Näin ollen **psykologin asiantuntijalausuntoon turvautumista hakijan seksuaalisen suuntautumisen määrittämiseksi on pidettävä puuttumisena tämän henkilön oikeuteen yksityiselämänsä kunnioittamiseen.**

Kysymykseen siitä, voidaanko tämä yksityiselämään puuttuminen oikeuttaa tarpeella koota tietoja, joista on hyötyä hakijan kansainvälisen suojelun todellisen tarpeen arvioinnissa, unionin tuomioistuin toteaa, että asiantuntijalausunto voidaan hyväksyä vain, jos se perustuu riittävän luotettaviin menetelmiin, eikä unionin tuomioistuimen tehtävänä ei ole lausua tästä. Komissio ja joukko jäsenvaltioiden hallituksia ovat kuitenkin kiistäneet tällaisen asiantuntijalausannon luotettavuuden. Unionin tuomioistuin toteaa lisäksi, että **tällaisesta asiantuntijalausuntoon turvautumisesta hakijan yksityiselämään aiheutuvat vaikutukset ovat kohtuuttoman suuria suhteessa tavoiteltuun päämäärään.** Se toteaa erityisesti, että tällaista puuttumista on pidettävä erityisen vakavana, sillä sen tarkoituksena on saada osoitus hakijan elämän intiimiin puoleen kuuluvista seikoista.

Unionin tuomioistuin tuo esiin myös sen, että psykologin asiantuntijalausannon laatiminen turvapaikanhakijan seksuaalisen suuntautumisen määrittämistä varten **ei ole välttämätöntä** niiden lausumien uskottavuuden arvioimiseksi, jotka koskevat hänen seksuaalista suuntautumistaan. Tämän osalta unionin tuomioistuin painottaa sitä, että direktiivin nojalla tilanteessa, jossa hakijan seksuaalisesta suuntautumisesta ei ole asiakirjanäyttöä, **kansalliset viranomaiset, joilla on oltava pätevää henkilöstöä, voivat perustaa käsityksensä tästä muun muassa asianomaisen henkilön lausumien johdonmukaisuuteen ja uskottavuuteen.** Asiantuntijalausannon luotettavuus voi lisäksi olla vain rajallista, mikä merkitsee sitä, että tästä turvapaikanhakijan lausumien uskottavuuden arvioinnille saatava hyöty voidaan asettaa kyseenalaiseksi etenkin silloin, kuten käsiteltävässä asiassa, hakijan lausumissa ei ole ristiriitaisuuksia.

Unionin tuomioistuin on näin ollen katsonut, että **psykologin asiantuntijalausuntoon turvautuminen turvapaikanhakijan seksuaalisen suuntautumisen todenperäisyyden arvioimiseksi ei ole perusoikeuskirjan valossa tarkasteltuna direktiivin² mukaista.**

HUOMAUTUS: Ennakkoratkaisupyyntö antaa jäsenvaltioiden tuomioistuimille mahdollisuuden tiedustella niiden käsiteltävänä olevan yksittäisen asian puitteissa unionin tuomioistuimelta unionin oikeuden tulkintaa tai unionin toimen pätevyyttä. Unionin tuomioistuin ei ratkaise kansallisen tuomioistuimen käsiteltävänä olevaa asiaa. Kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on ratkaista asia unionin tuomioistuimen ratkaisun mukaisesti. Unionin tuomioistuimen ratkaisu sitoo vastaavalla tavoin muita kansallisia tuomioistuimia, jotka käsittelevät samanlaista ongelmaa.

Tämä on tiedotusvälineiden käyttöön tarkoitettu epävirallinen asiakirja, joka ei sido Euroopan unionin tuomioistuinta.

Tuomion [koko teksti](#) julkaistaan CURIA-sivustolla julistamispäivänä

Lisätietoja: Gitte Stadler ☎ +352 4303 3127

Kuvia tuomion julistamisesta on saatavilla "[Europe by Satellite](#)" ☎ (+32) 2 2964106

² 7 artikla.